

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

راهنمای کنترل محیطی

برای مقابله با کووید ۱۹ (کرونا ویروس)

در

کشتارگاه (دام و طیور)

اسفند ۱۳۹۸ - نسخه اول

فهرست

دامنه کاربرد

هدف از اقدامات کنترلی بهداشت محیطی

بهداشت فردی

بهداشت مواد غذایی

بهداشت ابزار و تجهیزات

بهداشت ساختمان

نحوه شستشوی دست‌ها

سطوح ذیل در محل مورد نظر باید ابتدا تمیز و سپس گندزدایی شوند: (در صورت وجود)

گندزدایی سطوح

مواد گندزدا

نکات مهم

نکات مهم برای پیشگیری از کرونا ویروس

دامنه کاربرد:

کشتارگاه: دام و طیور

هدف از اقدامات کنترلی بهداشت محیطی: کاهش غلظت عامل عفونت در هوا، سطوح و اشیاء

۱. بهداشت فردی:

- از دست دادن و رو بوسی کردن با یکدیگر پرهیز شود.
- فاصله ۱ تا ۲ متر جهت پیشگیری از بروز بیماری رعایت گردد. (حداقل یک متر)
- شستن مرتب دست‌ها با آب و صابون (بر اساس پروتکل شستن دست) و یا استفاده از مواد ضدعفونی‌کننده بر پایه الکل قبل از دست زدن به دهان، بینی و چشم، قبل از دست زدن به غذا، بعد از دست زدن به سطوح مختلف، بعد از دست زدن به دام و طیور، بعد از دست زدن به لاشه و یا قسمت‌های مختلف لاشه دام و طیور و بعد از دست شویی و نظایر آن فراموش نشود.
- استفاده از وسایل حفاظت شخصی از جمله ماسک و دستکش، لباس کار مناسب برحسب واحد مرتبط توسط پرسنل شاغل در حین کار الزامی است.
- از تماس مستقیم دست بدون دستکش با لاشه‌ها و قسمت‌های مختلف دام و طیور ذبح شده خودداری نمایند.
- داشتن کارت بهداشت برای مشمولین کارت در کشتارگاه به ویژه شاغلین مرتبط با سالن کشتار، سلاخی و سردخانه و سایر شاغلین دست اندر کار مواد غذایی الزامی است.
- کلیه شاغلین توزیع کنندگان لاشه دام موظف به پوشش مناسب از جمله لباس کار مناسب، کاور پلاستیکی کامل بدن و دستکش بطوریکه در جابجایی لاشه هیچگونه ارتباط مستقیم با بدن کارگر برقرار نگردد.
- استفاده از چنگ مناسب جهت جابجایی لاشه‌ها در هنگام توزیع بطوریکه که کارگر توزیع کننده وارد یخچال و یا سردخانه ماشین حمل نشود.
- در حین کار از خوردن و آشامیدن پرهیز شود.
- نیروهای خدماتی در هنگام نظافت باید از لباس حفاظتی، ماسک، چکمه و دستکش استفاده نمایند.
- از تماس مستقیم دست با دستگیره‌های در، تجهیزات، دکمه‌های آسانسور و نظایر آن خودداری شود تا حد امکان از دستمال کاغذی استفاده شود.
- استفاده از دستمال کاغذی هنگام عطسه یا سرفه کردن (در صورتی که دستمال وجود نداشته از قسمت داخلی آرنج موقع سرفه و عطسه استفاده کنید).
- عدم تماس دست‌ها با چشم، بینی و دهان.
- در نمازخانه‌ها استفاده از مهر و سجاده شخصی ضرورت کامل دارد. (در صورت وجود)

- عدم استعمال دخانیات به دلیل تاثیر آن بر تضعیف سیستم ایمنی بدن و مستعد نمودن افراد در ابتلا به ویروس.

- در صورت مشاهده علائم سرماخوردگی به مراکز درمانی مراجعه انجام کنید.
- برای ثبت حضور و غیاب، ترجیحا از سیستم تشخیص چهره استفاده شود (در صورت وجود).

دستور عمل شستشوی دستها

دستها باید با آب گرم و صابون به مدت ۲۰ ثانیه به طریقه زیر شسته شوند:

- ۱- دستها را مرطوب کنید
- ۲- از صابون مایع استفاده کنید
- ۳- کف دستها را خوب به هم بمالید
- ۴- انگشتان را بشوئید
- ۵- مچها را بشوئید
- ۶- بین انگشتان را بشوئید
- ۷- آبکشی کنید
- ۸- با دستمال کاغذی خشک کنید (استفاده از حوله یک بار مصرف نیز مورد تایید است)
- ۹- شیر آب را با همان دستمال ببندید
- ۱۰- دستمال را سطل زباله درب دار بیندازید

۲. بهداشت مواد غذایی:

- کلیه کشتار (اعم دام و طیور) ترجیحا" در بسته بندی مناسب بعد از خروج از خط کشتار قرار داده شوند.
- تأکید می گردد که لاشه های دام و طیور به ویژه طیور در بسته بندی مجوز دار و قطعه بندی شده به بازار عرضه گردد.
- توصیه می گردد لاشه های دام در صورت عدم امکان بسته بندی در پوشش مناسب و کیوم شده تا در مسیر جابجایی و انتقال، تماس لاشه با سطوح و دست شاغلین به حداقل برسد.
- تأکید می گردد از هر گونه کشتار در خارج از سیستم تعریف شده کشتارگاهی خود داری شود.
- از انتقال و جابجایی هر گونه دام و طیور کشتار شده در خارج سیستم تعریف شده کشتارگاهی یا ماشین های فاقد سردخانه مناسب و یا ماشین های متفرقه خود داری نموده و ممنوع می باشد.
- سرو نمک، فلفل، سماق، قند، شکر و آب آشامیدنی ترجیحا" در بسته بندی های یکبار مصرف انجام گیرد.
- مواد غذایی سلف سرویس (در صورت وجود) قبل از سرو باید دارای پوشش بهداشتی باشند.

- در صورت فعال بودن سلف سرویس در کشتارگاه ها، عرضه غذا بایستی در ظروف یکبار مصرف مناسب صورت پذیرد.
- از نگهداری مواد غذایی به صورت روباز و یا مواد غذایی پخته شده خارج از یخچال و یا بدون پوشش در داخل یخچال خود داری گردد.
- جهت سرو چای و هر نوع نوشیدنی از لیوان شخصی و یا یکبار مصرف مناسب استفاده شود.
- از خوردن غذا در محیط‌های عمومی کشتارگاه و همچنین خوردن غذاهای آماده سرد تا حد امکان اجتناب کرده و از مواد غذایی به صورت کاملاً پخته استفاده کنید.
- از خرید و مصرف مواد غذایی آماده به مصرف که به صورت روباز و بدون پوشش عرضه می گردند خود داری نمایند.
- در صورت فعال بودن فروشگاه، دستورالعمل ابلاغی وزارت بهداشت در خصوص رعایت ضوابط بهداشتی بایستی مورد عمل قرار گیرد.
- در فروشگاه های جانبی عرضه هر گونه مواد غذایی آماده به مصرف بایستی با پوشش مناسب انجام شود و از آلودگی محیطی به دور باشد.
- شاغلین در فروشگاه های جانبی کشتارگاه ها بایستی دارای کارت بهداشت بوده و ملزم به رعایت بهداشت فردی به ویژه پروتکل مقابله با کرونا را رعایت نمایند.

۳. بهداشت ابزار و تجهیزات:

- آشپزخانه‌ها و محل‌های سرو غذا (در صورت فعال بودن) موظفند پس از سرویس‌دهی کلیه ظروف طبخ و آماده‌سازی مواد غذایی، ظروف پذیرایی، لیوان، چنگال، کارد، بشقاب و پارچ آب و نظایر آن را با آب بالای ۷۵ درجه سانتی‌گراد بشوید، سپس گندزدایی و آب‌کشی نمایند و برای سرویس‌دهی به افراد جدید از سرویس‌های جایگزین استفاده کنند.
- چنانچه از پوشش یکبار مصرف برای میز غذاخوری استفاده می‌شود باید پس از هر بار استفاده تعویض گردد.
- شستشو و گندزدایی وسایل و تجهیزات کشتار و حمل و نقل در هر شیفت کاری ضروری می‌باشد.
- شستشو و گندزدایی سردخانه و یخچال‌ها بعد از هر بار تخلیه ضروری می‌باشد.
- شستشو و گندزدایی یخچال‌ها و سردخانه‌های کشتار گاه بعد از تخلیه الزامی بوده و بعد از آن تا شیفت بعدی جهت بارگیری پلمب شود.
- شستشو و گندزدایی ماشین‌های حمل و توزیع کننده لاشه دام و طیور بعد از توزیع ضروری می‌باشد.

- شستشو و گندزدایی ماشین های حمل دام و طیور زنده و کلیه تجهیزات حمل از جمله سبدهای حمل طیور بعد از تخلیه در کشتارگاه الزامی می باشد.
- وسایل نظافت پس از هر بار استفاده گندزدایی شود.
- در صورت وجود رختکن و حمام، استفاده از وسایل بهداشتی شخصی ضروری است.
- کلیه مهرها، کتب ادعیه و وسایل مشترک از جمله چادر، سجاده و نظایر آن از نمازخانهها به صورت موقت جمع آوری گردد.
- تعبیه ظروف حاوی مواد ضد عفونی کننده دستها با پایه نگهدارنده به تعداد مناسب در هر طبقه، راهروها، آسانسورها، سرویس های بهداشتی و مواردی نظیر آن ضروری می باشد.

۴. بهداشت ساختمان:

- شستشوی مرتب و گندزدایی بعد از شیفت کاری سالن کشتار، آماده سازی و نظایر آن الزامی می باشد.
- شستشوی و گندزدایی سالن نگهداری و یا محل تخلیه دام و طیور در ابتدای خط کشتارگاه بعد از تخلیه الزامی می باشد.
- استفاده از هواکش و باز گذاشتن درها و پنجره های سالن ها بطوریکه همیشه دارای هوای مناسب باشند.
- تهویه مناسب محل های اقامت، سرویس های بهداشتی و آسانسورها بطور مستمر ضروری می باشد.
- سرویس های بهداشتی (حمام و توالت) را به صورت مجزا گندزدایی کنید.
- قبل از کشیدن سیفون توالت فرنگی، درب آن را بگذارید تا میکروبها در هوا پخش نشوند.
- سطوح دارای تماس مشترک با دستمال تمیز و خشک شده و سپس گندزدایی گردد.
- سیستم لوله کشی صابون مایع و دستمال کاغذی در توالتها و سرویس های بهداشتی تعبیه گردد.
- دفع پسماندها باید به شیوه بهداشتی در سطل های دردار پدالی صورت پذیرد و کلیه نیروهای خدماتی در خصوص جمع آوری و دفع پسماند رعایت تمامی ملاحظات بهداشتی (جمع آوری پسماند در کیسه های پلاستیکی محکم بدون درز و نشت) در آخر هر شیفت در دستور کار قرار دهند.
- در محل های تجمع نظیر نمازخانه گندزدایی در فواصل اقامه هر وعده نماز پیش بینی شود.
- هوای آسانسور باید تهویه مناسب داشته باشد.
- آب خوری ها و آب سردکن ها به صورت موقت از چرخه استفاده خارج شوند.
- تهویه مستمر و گندزدایی سطوح مشترک اتاق استراحت شاغلین ضروری می باشد.
- در صورت وجود سالن های ورزشی، وسایل و تجهیزات حداقل یکبار در پایان شیفت کاری گندزدایی شوند.
- اتاقک های سیگار (در صورت وجود) غیر فعال گردد.

شما کرونا را شکست می‌دهیم

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشت / مرکز سلامت محیط و کار

آنچه در مورد کرونا ویروس، انتقال آنرا، سرما خوردگی باید بدانید

آیا با روش‌های پیشگیری از بیماری‌های تنفسی آشنا هستید؟

۱. ابتدا دست‌ها را خوب کرده و بعد آن‌ها را صابون کنید

۲. دو کف دست‌ها را با هم بشوید

۳. بین انگشتان را در قسمت پشت دست بشوید

۴. دو کف دست‌ها را با هم بشوید

۵. بین انگشتان را از روی رو بشوید

۶. نوک انگشتان را در هم کرده و به خوبی بشوید

۷. دست‌ها را جداگانه و دقیق بشوید

۸. خطوط کف دست را با نوک انگشتان بشوید

۹. دور مخ معمولاً فراموش می‌شود در آخر حتماً شسته شود

۱۰. دست را با دستمال خشک کنید

۱۱. و با همان دستمال سر آب را بتدیغ و دستمال را در سطل زباله بیاندازید

۱۲. شستشوی مکرر دست‌ها با آب و صابون

• حفظ فاصله از افراد بیمار (حداقل ۱ متر)

• استفاده از دستمال هنگام عطسه یا سرفه (در صورتی که دستمال در اختیار ندارید از آستین لباس خود استفاده کنید)

• دور انداختن دستمال پس از استفاده (به روش بهداشتی)

• استراحت در منزل در صورت بیمار شدن (به ویژه در روزهای بعد از ابتلای بیماری)

• مراجعه به پزشک در صورت احساس تنگی نفس و تشدید علائم بیماری

۵. سطوح ذیل در محل مورد نظر باید ابتدا تمیز و سپس گندزدایی شوند:

- سالن‌ها شامل: کشتار، انتظار، اصیل‌ها، پابندزنی، پرکنی، پوست‌کنی، تخلیه و پاکیزه‌سازی، بسته بندی، قطعه بندی، آماده سازی، بسته بندی اندررنه، آرایش و امثال آنها
- صندلی‌ها (نشیمن صندلی، دسته‌های صندلی و پشتی صندلی) (قسمت پلاستیکی یا فلزی) در فضاهای باز بسته
- میز و صندلی غذا خوری در سلف سرویس‌ها
- دیوارها، کف سقف، پنجره‌ها
- خودروهای حمل و نقل

- کامپیوتر، مانیتورها، موهس
- سرویسهای بهداشتی (دستشویی، توالت و حمام)
- ابزار کار در کشتارگاه
- دربها، دستگیره درها، شیرآلات، نرده پله‌ها، تخت، کمد، کابینت، گوشی تلفن، دستگاه‌های کارت‌خوان و خودپردازها، کف پوش‌ها، کلید و پریزها، وسایل عمومی و نظایر آن
- محل آلوده شده را تمیز (از مواد جامد و مایع آلوده) و سپس از ماده گندزدایی کننده مجاز استفاده شود و در صورت مرطوب بودن سطوح ابتدا با حوله کاغذی سطوح را خشک و تمیز و حوله را در کیسه زباله ببندازید.
- در صورت آلوده شدن دستکش آن را تعویض نمایید .
- دور ریختن دستکشها در کیسه زباله
- کیسه زباله را پلمپ کنید و از دفع صحیح آن مطمئن شوید
- بعد از اتمام کار بلافاصله دستها را با آب و صابون بشویید یا ماده ضد عفونی کننده پایه الکلی تمیز کنید
- از تماس دست قبل از شستشو و گندزدایی با صورت خودداری نمایید
- برای تمیز کردن سطوح از هوای فشرده استفاده نکنید

۶. گندزدایی سطوح:

- محل آلوده شده را تمیز (از مواد جامد و مایع آلوده) و سپس از ماده گندزدایی کننده مجاز استفاده شود و در صورت مرطوب بودن سطوح ابتدا با حوله کاغذی سطوح را خشک و تمیز و حوله را در کیسه زباله ببندازید.
- از یک ماده گندزدایی مناسب با پایه کلره یا بر پایه الکلی استفاده کنید.
- از تماس کافی سطوح با ماده گندزدایی کننده مطمئن شوید
- زمان مورد نیاز برای اثر گذاری گندزداها ۱۰ تا ۶۰ دقیقه بسته به نوع و غلظت و ماده مؤثره رعایت گردد؛
- در صورت آلوده شدن دستکش آن را تعویض نمایید و در کیسه زباله ببندازید
- کیسه زباله را پلمپ کنید و از دفع صحیح آن مطمئن شوید
- بعد از اتمام کار بلافاصله دستها را با آب و صابون بشویید یا ماده ضد عفونی کننده پایه الکلی تمیز کنید
- از تماس دست قبل از شستشو و گندزدایی با صورت خودداری نمایید
- برای تمیز کردن سطوح از هوای فشرده استفاده ننمایید

۷. مواد گندزدا:

۱. مواد گندزدا و ضدعفونی بر پایه الکل دارای مجوز

الکل برای از بین بردن ویروس‌ها موثر است. اتیل الکل ۷۰ درصد یک میکروب‌کش با طیف گسترده است و به‌طور کلی از الکل ایزوپروپیل بهتر است. الکل اغلب برای گندزدایی سطوح کوچک (به‌عنوان مثال درپوش لاستیکی ویال‌های دارویی مولتیپل دوز، ترمومترها) و گاهی سطوح خارجی تجهیزات (مثل استتوسکوپ و ونتیلاتورها) استفاده می‌شود.

به‌دلیل قابلیت اشتعال الکل استفاده از آن برای گندزدایی سطوح کوچک محدود می‌شود و در فضاهایی با تهویه مطلوب استفاده می‌گردد.

استفاده مکرر و طولانی از الکل به‌عنوان گندزدا می‌تواند باعث تغییر رنگ، تورم، سخت‌شدن و ترک‌خوردگی لاستیک و پلاستیک‌های خاص شود.

۲. مواد گندزدا و ضدعفونی بر پایه الکل دارای مواد کوتاه‌تر آمونوم

طبق دستور تولید کننده مورد استفاده قرار گیرد.

۳. مواد گندزدا و اکسیدان نظیر پراکسید هیدروژن

طبق دستور تولید کننده مورد استفاده قرار گیرد.

۴. سفیدکننده

گندزدایی قوی و موثر است که ماده فعال آن هیپوکلریت سدیم در از بین بردن باکتری، قارچ و ویروس از جمله ویروس آنفولانزا موثر است اما به راحتی توسط مواد آلی، غیر فعال می‌شود.

گندزداها و سفیدکننده‌های خانگی، با هزینه کم و به‌طور گسترده در دسترس است و برای گندزدایی سطوح توصیه می‌شود.

توجه: با این حال سفیدکننده‌ها غشاهای مخاطی، پوست و مجاری تنفسی را تحریک می‌کند و تحت تاثیر گرما و نور تجزیه می‌شوند و به راحتی با سایر مواد شیمیایی واکنش نشان می‌دهند. بنابر این سفیدکننده‌ها باید با احتیاط مصرف گردند.

استفاده نادرست از سفیدکننده از جمله عدم رعایت میزان رقیق‌سازی توصیه‌شده (قوی‌تر و ضعیف‌تر) می‌تواند اثرات آن را برای گندزدا کاهش دهد و باعث آسیب‌دیدگی کارکنان گردد.

برای تهیه و استفاده از سفیدکننده رقیق‌شده رعایت موارد زیر ضروری است:

- استفاده از ماسک، پیش‌بند ضد آب و دستکش و عینک برای محافظت از چشم در برابر پاشیدن توصیه می‌شود.

- محلول‌های سفیدکننده در محل‌های با تهویه مناسب مخلوط نموده و استفاده گردد.
- سفیدکننده با آب سرد مخلوط گردد (آب گرم باعث تجزیه هیپوکلریت سدیم می‌گردد و آن را ناکارآمد می‌نماید)
- در صورت استفاده از سفیدکننده حاوی هیپوکلریت سدیم ۵٪ برای سطوح معمولی و خارج از سطوح درمانی و یا سطوح در ارتباط با بیماران آن را تا ۰,۰۵٪ رقیق نمایید. (یک قاشق غذا خوری از سفید کننده با چهار لیوان آب سرد معمولی)

جدول ۱- راهنمای غلظت و مصرف هیپوکلریت سدیم

محلول اولیه: عمده محلول‌های سفیدکننده خانگی حاوی هیپوکلریت سدیم ۵٪ معادل (۵۰۰۰ PPM) کلر قابل دسترس
محلول توصیه شده: محلول ۱:۱۰۰ از هیپوکلریت سدیم ۵٪ توصیه می‌شود استفاده از ۱ قسمت سفیدکننده به ۹۹ قسمت آب سرد لوله کشی (یک قاشق غذاخوری سفید کننده به چهار لیوان آب سرد معمولی اضافه شود) برای دستیابی به غلظت مناسب هیپوکلریت سدیم، نسبت سفیدکننده به آب را تنظیم کنید. به‌عنوان مثال، برای آماده‌سازی سفیدکننده‌های حاوی ۲,۵ در صد هیپوکلریت سدیم، از دو برابر بیشتر از سفیدکننده استفاده کنید (دو قاشق غذاخوری سفید کننده به چهار لیوان آب سرد معمولی اضافه شود)
کلر قابل دسترس بعد از رقیق سازی: برای سفیدکننده حاوی ۵ درصد هیپوکلریت سدیم یک محلول ۱:۱۰۰، کلر قابل دسترس در حدود ۰,۰۵ درصد یا ۵۰۰ پی پی ام خواهد بود
محلول‌های سفیدکننده شامل غلظت‌های دیگر از هیپوکلریت سدیم با مقادیر متفاوتی تهیه خواهند شد تا رقت مورد نظر حاصل گردد
زمان تماس برای کاربردهای متفاوت: <ul style="list-style-type: none"> • سطوح غیرمتخلخل: بیشتر یا مساوی ده دقیقه توصیه می‌گردد • گندزدایی از طریق غوطه‌ور کردن اقالام: زمان تماس ۳۰ دقیقه توصیه می‌شود (برای تی‌ها، دستمال، لباس، دستکش و نظایر آن) <p>نکته: سطوح باید از مواد آلی تمیز گردد (مانند تمیز کردن مدفوع، استفراغ، ترشحات، خون یا دیگر مایعات بدن قبل از گندزدایی یا غوطه‌وری)</p>

جدول ۲- راهنمای تهیه مواد گندزدا

ردیف	غلظت مورد نیاز	گندزدایی در دسترس	نسب گندزدا به آب سرد
۱	کلر قابل دسترسی ۵۰۰ پی پی ام یا ۰,۰۵ درصد	آب ژاول ۵ درصد (۵۰۰۰ پی پی ام کلر قابل دسترس دارد)	۱ واحد گندزدا ۹۹ واحد آب سرد

نکات مهم:

- نصب تابلوهای آموزشی نحوه پیشگیری از انتقال بیماری‌های تنفسی به تعداد کافی در نقاط مختلف کشتارگاه ضروری می باشد
- نصب راهنمای شستشوی دست‌ها به تعداد کافی در محل سرو مواد غذایی و سرویس‌های بهداشتی و نقاط مختلف کشتارگاه ضروری می باشد.
- در صورت نیاز به مشاوره از تلفن تماس ۱۹۰ راهنمایی و مشاوره دریافت نمایید؛
- در صورت بروز هرگونه علائم شبیه سرماخوردگی فصلی در افراد مقیم و پرسنل مانند: تب بالای ۳۸ درجه، سرفه و گلودرد، نارسایی تنفسی و تنگی نفس، علائم گوارشی از قبیل اسهال، نارسایی اعضای بدن به خصوص کلیه‌ها و شوک عفونی باید بلافاصله از ادامه کار منع و به مراکز درمانی / خدمات جامع سلامت ارجاع داده شود و فقط با تاییدیه رسمی این مراکز / افراد به محل کار خود بازگردند.
- هنگام گندزدایی و نظافت، سالن‌ها باید خالی از افراد بوده و درها و پنجره‌ها باز گذاشته شوند و جهت تهویه بهتر هواکش نیز روشن باشد.
- در هنگام گندزدایی ملاحظات لازم به منظور جلوگیری از خطر برق‌گرفتگی در نظر گرفته شود.
- گندزداها باید با آب سرد یا معمولی تهیه گردد.
- محلول‌های گندزدا باید روزانه تهیه و استفاده شود (کارایی محلول پس از گذشت ۲۴ ساعت کاهش می یابد).
- امکانات لازم برای شستشوی مرتب دست‌ها و استفاده از ماسک یکبار مصرف در طول شیفت (به ازاء هر شیفت حداقل ۲ ماسک) و شستشو و گندزدایی روزانه لباس کار برای نیروهای خدماتی باید فراهم شود.
- از تی مخصوص فقط برای گندزدایی مکان‌هایی که امکان آلودگی وجود دارد استفاده نمایید.
- سطل زباله، دستمال‌ها، تی، وسائل نظافت و گندزدایی سرویس‌های بهداشتی باید از وسایلی که برای مکان‌های دیگر استفاده می‌شود، مجزا باشد.
- در طول مدت نظافت مراقب باشید لباس، دستکش و ماسک مخصوصتان پاره نشود و آسیب نبیند و در صورت صدمه آنرا تعویض نمایید.
- لازم است سطوح گندزدایی شده به مدت ۱۰ دقیقه خیس بماند.
- نظافت را از یک نقطه آغاز و در طرف یا نقطه مقابل به پایان برسانید (تی را به صورت مارپیچ حرکت دهید)
- "تی‌هایی" که برای نظافت کف اتاق‌ها و سالن‌ها و غیره استفاده می‌شود باید دارای چند "سر" اضافی باشند.

- پس از استفاده از پارچه‌ها، دستمال نظافت و تی، میبایست در آب داغ شسته و سپس در محلول آب ژاول به مدت ۳۰ دقیقه غوطه‌ور بماند. بعد از آن در دمای اتاق خشک‌شده و برای استفاده آماده باشد.
- سفیدکننده‌ها موجب خوردگی در فلزات می‌گردند و به سطوح رنگ‌شده صدمه می‌زنند.
- از تماس با چشم باید خودداری گردد اگر سفیدکننده به چشم وارد گردد بلافاصله باید به مدت ۱۵ دقیقه با آب شسته شود و با یک پزشک مشورت گردد.
- از به کار بردن سفیدکننده‌ها به همراه سایر مواد شوینده خانگی اجتناب گردد زیرا کارایی آن را کاهش داده و می‌تواند باعث واکنش‌های شیمیایی خطرناک شود. به‌عنوان مثال گازهای سمی در هنگام مخلوط کردن سفیدکننده با مواد شوینده اسیدی مانند موادی که برای تمیز کردن توالت استفاده می‌شود، تولید می‌گردد و این گاز می‌تواند باعث مرگ یا جراحت گردد. در صورت لزوم ابتدا از مواد شوینده استفاده نمایید و قبل از استفاده از سفیدکننده برای گندزدایی، کاملاً با آب بشویید.
- سفیدکننده رقیق‌نشده وقتی در معرض نور خورشید قرار می‌گیرد گاز سمی آزاد می‌نماید؛ بنابراین سفیدکننده‌ها باید در مکان خنک و دور از نور خورشید و دور از دسترس کودکان قرار داده شوند.
- هیپوکلریت سدیم با گذشت زمان تجزیه می‌شود برای اطمینان از اثربخشی آن از سفیدکننده‌هایی که اخیراً تولیدشده خریداری نموده و از ذخیره بیش از حد خودداری گردد.
- اگر از سفیدکننده رقیق استفاده کنید محلول رقیق‌شده را روزانه و تازه تهیه نموده و بر روی آن برچسب تاریخ رقیق‌سازی قید شود و محلول‌های تهیه‌شده بلا استفاده را بعد از ۲۴ ساعت دور ریخته بریزید. مواد آلی موجب غیرفعال شدن سفیدکننده‌ها می‌گردد بنابر این ابتدا سطوح آغشته به مواد آلی ابتدا باید تمیزشده و قبل از گندزدایی با ماده سفیدکننده عاری از مواد آلی گردد.
- سفیدکننده رقیق‌شده را باید دور از نور خورشید و در صورت امکان در ظروف تیره رنگ و دور از دسترس کودکان نگهداری گردد

نکات مهم در پیشگیری از کرونا ویروس:

✓ هنگام عطسه و سرفه، دهان و بینی خود را با دستمال کاغذی بپوشانید و دستمال را در سطل زباله بیندازید؛

✓ اگر علائم سرماخوردگی دارید در منزل استراحت کنید؛

✓ ویروس‌ها در هوای سرد و خشک انتقال سریع‌تری دارند و باید هوای محیط مرطوب نگه داشته شود؛

✓ گندزدایی سطوحی که در تماس مکرر با آن هستید.

✓ تقویت سیستم ایمنی با مصرف میوه و سبزیجات تازه؛

آموزش به اطرافیان

✓ قبل از خوردن و آشامیدن دست‌های خود را تا بالای مچ به مدت ۲۰ ثانیه با آب و صابون مایع بشویید و در صورت عدم دسترسی به آب سالم از مواد ضدعفونی کننده بر پایه الکل استفاده نمایید؛

✓ از تماس با افرادی که مریض هستند خودداری کنید. از روبوسی و دست دادن با افراد دیگر بپرهیزید (فاصله ۱ تا ۲ متر از افراد بیمار حفظ شود)؛

✓ افراد بیمار و مشکوک حتما از ماسک استفاده نمایند.

✓ از دست زدن به چشم، بینی یا دهان خودداری کنید

